

Klimakvoter er en del av den nye hverdagen for både idealister, forurensende bedrifter – og spekulanter. Hva bør vi vite?

Forsker Jørgen Wettestad svarer.

”Tre typer klimakvoter

Marianne Tønnessen

mariannet@vl.no

22 310 397

Hvilke typer klimakvoter finnes?

– Det finnes tre typer:

■ **De globale kvotene** i Kyoto-protokollen. Handelen med disse skal etter planen starte neste år. Her står regjeringene sentralt, og land kjøper og selger kvoter seg imellom. Kyoto-systemet omfatter også den såkalte grønne utviklingsmekanismen (CDM), der industriland kan opparbeide seg kvoter ved å støtte klimatilak i fattige land, og felles gjennomføring (JI), som særlig retter seg mot land i tidligere Øst-Europa.

■ **EU-kvotene**, som kjøpes og selges av bedrifter i EU. Dette markedet har vært i gang siden 2005, og det er regjeringene som fastsetter kvoter og fordele dem blant bedriftene.

■ **Personlige kvoter**, som enkeltpersoner kan kjøpe av for eksempel frivillige organisasjoner. Disse støtter vanligvis klimaprojekter i fattige land. Noen av dem er også knyttet opp mot CDM-mekanismen i Kyotosystemet.

EUs klimakvotestystem har møtt kritikk. Hvorfor?

– Mye fordi man var for raus med å tildele kvoter. Det ble et overskudd av kvoter i markedet, noe som gjorde at kvoteprisen falt kraftig. Svingende og lave kvotepriser vil svekke industriens incentiver til å innføre klimavennlige tiltak.

Hva er best: å gi bort kvoter eller auksjonere dem bort?

– Jeg tror de fleste, og ikke minst økonomer, mener at auksjonering er best. Da går kvotene til dem som føler de har størst behov for dem. I EU gis minst 90 prosent av kvo-

Jørgen Wettestad er seniorforsker ved Fridtjof Nansens Institutt og ekspert på klimakvoter.

Foto: Fridtjof Nansens Institutt

AKKURAT NÅ

EU har brukt klimakvoter i flere år. Nå har ideen spredt seg som ild i klimator gress, og mange mener kvoter er en viktig del av løsningen på verdens klimaproblemer.

En kvote er en tillatelse til å slippe ut en viss mengde klimagass i et visst tidspunkt. Slipper man ut for mye klimagass, kan man enten kjøpe kvoter eller kutte egne utslipp. Det siste kan være lønnsomt hvis kvoteprisen er høy nok.

tene for perioden 2008-12 bort til industrien. Dette var nok nødvendig for at systemet i det hele tatt skulle bli akseptert av medlemslandene og industrien i EU. Men mye tyder på at opp mot 100 prosent av EU-kvotene vil bli auksjonert bort fra 2013 av.

Hva er alternativene til klimakvoter?

– Hovedalternativene er avgifter, direkte reguleringer av utslipp, frivillige avtaler og støtte til teknologiutvikling. Avgifter gir fleksibilitet, men miljøeffekten er mer usikker, siden et utslippstak mangler. Ulempen med direkte reguleringer er relativt lav fleksibilitet, og at det mangler incentiver

til å redusere mer enn man må. Teknologistøtte kan gjerne brukes i kombinasjon med andre tiltak.

Hva gjør USA, som står utenfor Kyoto?

– USA har ikke noe kvotesystem på nasjonalt plan, men sju delstater i nordøst har gått sammen om et regionalt kvotesystem som skal starte opp fra 2009. California skal i gang med et kvotesystem fra 2012. Utviklingen i USA går nedenfra og opp.

Hva gjør land som Kina, India og Brasil?

– Ingen av disse landene har utslippsforpliktelser. Men de er alle sentrale vertsland for den grønne utviklingsmekanismen (CDM). Det betyr at de i samarbeid med industriland utvikler klimaprojekter som godkjennes av FN. Disse prosjektene gir industriland mulighet til å gjennomføre flere tiltak med større klimaeffekt enn hva de ville fått til samme pris innenlands.

Hvor sannsynlig er det at hele verden innlemmes i ett kvotesystem?

– I tillegg til Kyotosystemet og EUs kvoter vil det også bli andre regionale kvotesystemer, for eksempel i Nord-Amerika og Øst-Asia. Vi kan se for oss at disse regionale systemene etter hvert knyttes tettere sammen. Da har vi nesten et globalt system – nedenfra og opp.

Er kvoter løsningen på klima-problemene?

– Nei. Alt tyder på at kvoter er en vesentlig del av løsningen, men langt fra hele. De må kombineres, først og fremst med mer målretta støtte til teknologiutvikling.